

concealment, creation of fakes, exaggeration, labeling, manipulation of statistics, reframing) used to transform public opinion is analyzed. Based on V. Predko's methodology "Psychological Measurement of Ethno-National Identity Manifestations," critical points of personality vulnerability to information-psychological influence are identified through five mechanisms: cognitive-semantic, affective-emotional, axiological, ethno-historical, and integrative. Particular attention is paid to the phenomenon of historical memory as a fundamental spiritual and practical factor that ensures the identification of individuals and nations.

The purpose of the article is to identify the level of formation of ethno-national identity among student youth, determine critical points of its vulnerability to manipulative technologies of mass consciousness management, and develop a theoretical model of the relationship between mechanisms of information-psychological influence and components of ethno-national identity. **Research objectives:** To conduct an empirical study of the level of formation of ethno-national identity among students-future practical psychologists using V. Predko's methodology. To develop a comprehensive theoretical model of the relationship between manipulative techniques of mass consciousness management and components of ethno-national identity. To identify critically vulnerable points of ethno-national identity among student youth. To achieve the set goal, the following **research methods** were used: scientific analysis, systematization, generalization, comparison, questionnaire survey. As **a result** of the study, the structure of ethno-national identity of the studied sample was analyzed, a comprehensive model of the relationship between manipulative techniques and components of ethno-national identity was developed, and critically vulnerable points were identified. **Conclusions.** The results of the empirical study revealed critical deformation of the ethno-national identity structure in the sample of future practical psychologists, particularly the "Traditions" component showed 51% low indicators. At the same time, a high influence of mass media was identified (53% high indicators), confirming the displacement of traditional socialization channels by media space. Only 20% of the sample possess sufficient resistance to manipulative influences, while 80% are in the high-risk zone.

Keywords: ethno-national identity; information-psychological influence; historical memory; manipulative technologies; mass consciousness; media literacy; traditions.

УДК 159.947.5:378.14 (045)

М. Патруль, Л. Долинська

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ОБРАЗУ «Я-ПРОФЕСІЙНИЙ» У СТУДЕНТІВ АВІАЦІЙНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Резюме

У статті представлено теоретичне обґрунтування напрямків та засобів психологічного супроводу розвитку образу "Я-професійний" у студентів авіаційних спеціальностей. Узагальнено наукові підходи до вивчення образу "Я-професійний" та окреслено специфіку професійної діяльності в авіаційній сфері, що зумовлює необхідність комплексного розвитку когнітивного, емоційно-оцінного та поведінкового компонентів образу "Я-авіафахівець". Обґрунтовано важливість використання соціально-психологічного тренінгу як ключового інструменту у структурі психологічного супроводу майбутніх фахівців.

Метою дослідження є теоретичне моделювання процесу формування образу "Я-професійний" у студентів авіаційних спеціальностей. Процедура дослідження включала аналіз і систематизацію наукових джерел, моделювання змісту психологічного супроводу та структурування тренінгової програми, спрямованої на розвиток професійної самосвідомості, емоційно-регулятивних та поведінково-діяльнісних аспектів професійного становлення.

У висновках наголошено на значущості психологічного супроводу у формуванні цілісного, гармонійного образу "Я-професійний" у студентів авіаційних спеціальностей та перспективності подальшого емпіричного дослідження ефективності запропонованої моделі та розробленої тренінгової програми.

Ключові слова: майбутні фахівці, образ Я, особистість, професійний розвиток, професійне становлення, самореалізація, соціально-психологічний тренінг

Вступ. Сучасні умови розвитку суспільства, зумовлені необхідністю відбудови економічного, науково-технічного та технологічного потенціалу держави, вимагають від системи вищої освіти якісного нового підходу до підготовки майбутніх фахівців. Професійна підготовка в закладі вищої освіти має бути спрямована не лише на оволодіння знаннями і навичками, а й на формування особистості фахівця, професіонала, здатного брати на себе відповідальність за прийняття рішень і конструктивно взаємодіяти у професійному середовищі. Одним із ключових аспектів цього процесу є формування позитивного образу «Я-професійний» у майбутнього фахівця, який виступає психологічною основою становлення професійної ідентичності особистості.

Образ «Я-професійний» відображає систему уявлень людини про себе як майбутнього фахівця, включаючи професійну самооцінку, позитивне самоставлення, готовність до дій в професійній діяльності, оволодіння професійно важливими якостями. Через усвідомлення себе у професійній ролі формується внутрішня готовність до ефективного виконання професійних обов'язків та подальшого особистісного та професійного зростання.

Для студентів авіаційних спеціальностей, професійна діяльність яких передбачає високу відповідальність, самоконтроль, готовність діяти та приймати рішення в екстремальних умовах та емоційну стабільність, формування гармонійного образу «Я-професійний» набуває особливого значення.

Метою статті є теоретичне обґрунтування психологічного супроводу формування образу «Я-професійний» у студентів авіаційних спеціальностей.

Завданням дослідження є теоретичне обґрунтування моделі та засобів психологічного супроводу розвитку образу «Я-професійний» у студентів авіаційних спеціальностей, зокрема соціально-психологічного тренінгу як ключового інструменту впливу.

Методи. Для реалізації даного дослідження було використано комплекс теоретичних методів, зокрема аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел з проблематики професійного розвитку та формування образу «Я-професійний» у студентів. Метод моделювання був використаний для побудови моделі психологічного супроводу та розробки змісту соціально-психологічного тренінгу.

Результати. У сучасних наукових дослідженнях образ «Я-професійний» розглядається як динамічна система уявлень особистості про себе у професійному контексті (А. Лукіяничук, С. Ренке, Т. Щербак, Є. Якушева та ін.). Його формування відбувається під впливом освітнього і професійного середовища та через активну участь індивіда у професійній діяльності. Вчені зазначають, що формування та зміст структурних компонентів образу «Я-професійний» залежить від специфіки обраної професії (Я. Гошовський, В. Осьодло, С. Ренке, В. Семиченко, А. Супригіна). Кожна професійна діяльність висуває вимоги до особистості фахівця, передбачаючи поєднання психологічних, фізіологічних та професійно важливих якостей. Як зазначає Н. Шевченко та ін. (2024), розвиток особистісно-професійних якостей є ключовим чинником професійного становлення фахівця, оскільки саме вони забезпечують його спроможність результативно виконувати професійні завдання та досягати значних успіхів у вибраній галузі діяльності. Тож, образ «Я-професійний» виступає комплексним утворенням, що поєднує особистісні характеристики та професійні компетенції, зумовлюючи інтеграцію психологічних і професійних аспектів особистості.

С. Ренке виділяв три основні етапи формування образу «Я-професійний» у студентів:

1) на 1 курсі - цей етап носить назву «адаптаційний». Його зміст полягає у первинному осмисленні студентом власного образу «Я-професійний» в умовах входження в нове соціальне та освітньо-професійне середовище. На цьому етапі відбувається трансформація зовнішнього образу «Я-студент» у внутрішню усвідомлену та емоційно насичену самохарактеристику. Для цього етапу характерна: нестабільна самооцінка, пошук нових засобів самопрезентації та формування студентської ідентичності, яка містить елементи прогнозування майбутньої професійної ідентичності.

2) На 2-3 курсах відбувається «стабілізаційний» етап. Ця стадія характеризується поглибленим усвідомленням вимог обраної професії та власних можливостей, здібностей і досягнень. Самооцінка стає більш узгодженою, формується відчуття професійної компетентності та суб'єктивності у навчальній і професійній діяльності. Позитивне сприйняття себе як суб'єкта майбутньої професійної діяльності «Я-майбутній фахівець» сприяє формуванню стійкої професійної мотивації.

3) 4-5 курси навчання автор зазначає як «уточнювальний» етап. Його сутність полягає у розширенні спектра усвідомленості професійних і соціальних ролей, набутті цілісного бачення власної професійної траєкторії та перспектив самореалізації. Також на цій стадії відбувається переосмислення попереднього досвіду професіоналізації, конкретизації цілей і планів професійного

розвитку, відбувається перехід від освітньої до професійної діяльності, що зумовлює формування образу «Я-професіонал» (Ренке, 2009).

Узагальнюючи аналіз наукових розвідок, ми виділяємо основні етапи формування гармонійного образу «Я-професіонал» у майбутніх фахівців:

- 1) формування еталонного уявлення про образ «професіонала» через налагодження професійних міжособистісних відносин із викладачами, які виступають трансляторами власного та професійного досвіду;
- 2) порівняння свого реального й ідеального образів «Я-професійний» завдяки взаємодії з викладачами та практиками, що дає усвідомлення індивідуальних ресурсів і зон розвитку;
- 3) активізація процесів особистісного розвитку та професійного самовдосконалення з метою наближення до ідеального образу «Я-професійний» майбутнім фахівцем (Патруль, 2022).

У сучасному науковому дискурсі поняття психологічного супроводу розглядається з кількох позицій. По-перше його трактують як цілісну систему професійної діяльності психолога, спрямовану на виявлення, усвідомлення та оптимізацію соціально-психологічних умов розвитку особистості у певному напрямі. По-друге, психологічний супровід постає як мультидисциплінарний підхід, що забезпечує узгодженість та інтеграцію зусиль фахівців різних галузей, об'єднаних спільною метою – сприяння особистісному та професійному зростанню та самореалізації індивіда. По-третє, його можна розглядати як професійну позицію психолога у взаємодії з іншими суб'єктами освітнього чи професійного процесу, яка ґрунтується на принципах включеності, партнерства, співучасті та підтримки (Мушкевич, 2011).

У межах нашого дослідження психологічний супровід ми розглядаємо як комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на формування, підтримку та розвиток психологічних передумов, що сприяють становленню образу «Я-професійний» і вдосконаленню професійно значущих якостей у студентів авіаційних спеціальностей у процесі їх фахової підготовки.

Узагальнюючи сучасні наукові підходи до розвитку образу «Я-професійний» у представників різних сфер професійної діяльності та враховуючи специфіку діяльності фахівців авіаційного профілю, можна зазначити, що формування адекватного образу «Я-професійний» є ключовою умовою становлення фахівця високого рівня, здатним приймати відповідальність за свої рішення та адаптуватися до викликів авіаційної сфери. Професійна діяльність у цій галузі вимагає від фахівців не лише глибоких знань і технічної компетентності, а й психологічних особливостей, таких як: високий рівень саморегуляції та рефлексивності, емоційно-вольових якостей, хорошу нервово-психічну систему, готовність до дій в часових обмеженнях тощо (Патруль, 2024). З огляду на це, метою психологічного супроводу розвитку образу «Я-професійний» у студентів авіаційних спеціальностей є створення умов для гармонійного становлення позитивного, цілісного та реалістичного професійного самосприйняття, що сприятиме формуванню зрілої професійної ідентичності, внутрішньої мотивації до подальшого професійного розвитку й відповідального ставлення до майбутньої професійної діяльності.

У межах окресленої мети, ми можемо виділити наступні напрямки психологічного супроводу розвитку образу «Я-професійний» у студентів авіаційних спеціальностей:

- 1) корекційно-розвивальний напрям роботи – сприяння формуванню адекватної професійної самооцінки, рівня домагань, позитивного ставлення до себе як майбутнього професіонала, емоційної стабільності, розвитку рефлексивних і саморегуляційних механізмів професійного становлення, готовності до прийняття рішень тощо;
- 2) профілактично-мотиваційний напрям роботи – підтримка внутрішньої позитивної мотивації до професійного зростання, інтегрального локусу-контролю, раціональності, самореалізації, підвищення рівня усвідомленості власних професійних цінностей, професійної відповідальності за результати діяльності у сфері авіації та вдосконалення професійно значущих якостей тощо.

У межах запропонованих напрямків роботи передбачається здійснення цілеспрямованого впливу у двох ключових аспектах: 1) на структурні компоненти образу «Я-професійний»; 2) на психологічні чинники, що детермінують його формування та розвиток. Зазначені напрямки психологічного супроводу можна реалізовувати за допомогою індивідуальних, групових та інтерактивних методів роботи, які дозволять створити умови для самопізнання та усвідомлення власного професійного потенціалу.

Актуальність застосування соціально-психологічного тренінгу у підготовці майбутніх фахівців та роль активного соціально-психологічного навчання в процесі професійного становлення була предметом наукових розвідок низки дослідників, зокрема Л. Долинської & О. Темчук (2023),

Н. Волкової & І. Олійник (2025), Н. Афанасьєвої & Л. Перелігіної (2015), В. Синишиної (2020), Т. Рисинець та ін.(2025) та інші.

Ключовим аспектом соціально-психологічного тренінгу є вплив групи на особистість. Як зазначає В. Синишина: “в процесі соціально-психологічного тренінгу відбувається глобальне перетворення психіки під впливом психологічного впливу – перебудовується ціла група психічних явищ – емоційна сфера особистості, поведінковий і мотиваційно-ціннісний аспекти.” (Синишина, 2020, с. 112). Тож, беручи за основу соціально-психологічний тренінг, як основний засіб впливу, ми окреслюємо наступну мету: розвиток цілісного та гармонійного образу “Я-професійний” у студентів авіаційних спеціальностей шляхом цілеспрямованого впливу на його когнітивний, емоційно-оцінний та поведінковий компоненти, а також через актуалізацію й посилення психологічних чинників розвитку досліджуваного феномену. Тренінг покликаний сформувати інтегровану професійну самосвідомість, підвищити рівень усвідомленості власних професійних цінностей, посилити внутрішню позитивну мотивацію до професійного розвитку, сформувати професійну відповідальність за власні дії та ефективну взаємодію у авіаційній діяльності.

Тож застосування соціально-психологічного тренінгу дає можливість досягнути ряд цілей, які зумовлюють формування позитивного образу “Я-професійний” у студентів авіаційних спеціальностей:

1) *сприяти поглибленню професійної самосвідомості студентів*, забезпечуючи інтеграцію когнітивного, емоційно-оцінного та поведінкового компонентів образу “Я-професійного”. Групова взаємодія та рефлексивний простір дозволяють майбутнім авіафахівцям краще усвідомити власні професійні характеристики, ресурси та стратегії самореалізації.

2) *розвинути емоційно-оцінні механізми професійної саморефлексії*, зокрема сформувати адекватну професійну самооцінку, рівень домагань, впевненість у власних можливостях та здатність врівноважено ставитися до професійних викликів. Тренінгові вправи та моделювання ситуацій авіаційної взаємодії допомагають майбутнім фахівцям опановувати конструктивні стратегії емоційної регуляції.

3) *оптимізувати поведінкові стратегії* та професійно значущі вміння, шляхом формування відповідальності, саморегуляції, раціональності та стресостійкості.

4) *підвищити рівень професійної мотивації* та сформувати внутрішнє переконання щодо актуальності професійного зростання. Завдяки опрацюванню професійних цінностей, рефлексії власних мотивів та усвідомленню значущості своєї майбутньої діяльності, посилюється внутрішня зацікавленість у розвитку професійних компетентностей.

5) *сприяти активізації професійно значущих якостей*. Розвиток самостійності, раціональності, наполегливості та здатність брати відповідальність і приймати рішення сприяє формуванню стійкої професійної ідентичності.

Дискусія. Структура соціально-психологічного тренінгу формувалася відповідно до вищевказаних мети і цілей та включала 10 занять тривалістю по 3 години, один-два рази на тиждень. Програма тренінгу передбачає реалізацію наступних блоків (див. рис. 1):

Блок І. “Усвідомлення професійної ідентичності авіафахівця”

Метою першого блоку є ознайомлення студентів із особливостями групової взаємодії в межах тренінгу, формування безпечного та підтримуючого простору, що забезпечує атмосферу довіри й співпраці, що є необхідним для ефективної взаємодії. Крім цього, на початковому етапі важливо актуалізувати когнітивні уявлення студентів про зміст, структуру та вимоги до фахівця в авіаційній сфері. Важливою складовою цього етапу є стимулювання особистісної рефлексивності та актуалізація професійної самосвідомості студентів, що сприяє усвідомленню власних очікувань, цінностей, мотивів професійного розвитку та професійних ролей в авіаційній сфері.

Рис. 1. Програма соціально-психологічного тренінгу формування образу “Я-професійний” у студентів авіаційних спеціальностей

Блок II. “Розвиток емоційно-ціннісного самоставлення у професійній сфері”

Зміст цього блоку полягає у сприянні гармонізації емоційно-оцінного ставлення студентів авіаційних спеціальностей до майбутньої професійної діяльності шляхом розвитку адекватної самооцінки, оптимізації рівня домагань, посилення особистісної впевненості та формування аутосимпатії, зниження тенденцій до самоприниження та розвиток емоційної стійкості у ситуаціях невизначеності в авіаційній сфері.

Блок III. “Формування конструктивної професійної поведінки та саморегуляції”

Головним завданням даного блоку є сприяння формуванню поведінкового структурного компоненту образу “Я-професійний” у майбутніх авіафахівців, шляхом розвитку навичок саморегуляції, конструктивної комунікації, здатності приймати раціональні рішення, з урахуванням професійних стандартів і безпеки, в умовах підвищеного стресового навантаження.

Блок IV. “Формування внутрішньої професійної мотивації”

Метою блоку є посилення внутрішньої позитивної мотивації до професійного зростання; розвиток інтернального локус контролю щодо навчальних і професійних результатів; підвищення усвідомлення власної відповідальності за професійний розвиток і формування компетентностей.

Блок V. “Актуалізація професійно важливих якостей та цінностей: підсумковий модуль”

Метою блоку є поглиблення усвідомлення студентами особистісних та професійних цінностей

та забезпечення їх інтеграції в цілісну структуру образу “Я-авіафахівець”, що створює підґрунтя для формування стійкої орієнтації на професійну ефективність, самореалізацію, раціональність і безпеку авіаційної діяльності. У межах цього блоку передбачається узгодження когнітивного, емоційно-оцінного та поведінкового компонентів образу “Я-авіафахівець”, задля формування цілісного уявлення студентів про власні професійні можливості та перспективні стратегії розвитку та самореалізації, що забезпечують узгодженість їхніх професійних цілей із внутрішніми ресурсами та вимогами авіаційної сфери.

Практична частина програми тренінгу ґрунтувалася на використанні психотехнічних і тренінгових методів, що забезпечувало активну взаємодію та моделювання елементів професійної діяльності. Зокрема, застосовувалися рольові ігри, кейс-методи, групові дискусії, мозковий штурм, техніки арт-коучингу, вправи на розвиток саморегуляції, метафоричні асоціативні карти, притчи, міні-лекції тощо. Такі засоби дозволили учасникам апробувати нові моделі поведінки, відпрацювати навички прийняття рішень, розвивати рефлексивність та підвищувати рівень усвідомлення власних професійних цінностей.

Висновки. У межах дослідження було теоретично обґрунтовану напрямки та зміст психологічного супроводу формування образу “Я-професійний” у студентів авіаційних спеціальностей. Таким чином, ми можемо підкреслити, що психологічний супровід розвитку образу «Я-професійний» у студентів авіаційних спеціальностей є важливою умовою ефективного становлення професійної ідентичності фахівця. Психологічний супровід сприяє формуванню цілісного уявлення про себе як майбутнього фахівця («Я-авіафахівець»), розвитку професійно

значущих якостей, адекватної самооцінки та емоційної врівноваженості. Розроблена програма соціально-психологічного тренінгу розглядається як центральний інструмент впливу, здатний забезпечити інтеграцію знань, умінь і професійно значущих якостей через активну взаємодію, моделювання професійних ситуацій та рефлексивний простір. Перспективами подальшого дослідження є емпірична перевірка ефективності запропонованої моделі соціально-психологічного тренінгу формування образу «Я-професійного» у студентів авіаційних спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Афанасьєва, Н. Є., & Перелігіна, Л. А. (2015). *Теоретико-методологічні засади соціально-психологічного тренінгу* (Навч. посіб.). ХНАДУ.

Долинська, Л. В., & Темрук, О. В. (2023). *Особистісне професійне зростання: психологічні тренінги* (Навч. посібник). Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова.

Волкова, Н. П., & Олійник, І. В. (2025). Соціально-психологічний тренінг як метод інтерактивного навчання у процесі підготовки майбутніх психологів до соціально-психологічної підтримки громадян в умовах війни. Педагогічна Академія: наукові записки, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15101894>

Мушкевич, М. І. (2011). Поняття супроводу у сучасній психологічній науці. *Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України* (Т. 13, ч. 1, с. 287–294). У С. Д. Максименка (Ред.).

Патруль, М. В. (2022). Образ «Я-професійний» як складова професійної ідентичності майбутнього фахівця/М. Патруль. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр.–К.: Національний авіаційний університет*, 107-114.

Патруль, М. В. (2024). Проблема особистісно-професійних якостей майбутніх фахівців авіаційних спеціальностей у психологічній науці. У *ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки: тези доповідей XXIV Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Т. 1, с. 360–364). Київ.

Ренке, С. О. (2009). Процес становлення професійного образу «Я» як предмет психології. У *Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України* (Вип. 4, с. 318–331). Аксіома.

Рисинець, Т. П., Лойко, Л. С., & Шатайло, Н. В. (2025). Соціально-психологічний тренінг як засіб формування навичок конструктивного вирішення міжособистісних конфліктів у підлітковому віці. *Гуманітарний форум*, 3(2), 36–44. [https://doi.org/10.60022/3\(2\)-5-GF](https://doi.org/10.60022/3(2)-5-GF)

Синишина, В. М. (2020). Упровадження методу активного соціально-психологічного пізнання в систему підготовки майбутніх практичних психологів. *Інноваційна педагогіка*, 21(3), 109–113.

Шевченко, Н. Ф., Кучинова, Н. М., & Житник, Н. В. (2024). Особистісно-професійні якості фахівця: концептуалізація та обґрунтування. *Вчені записки ТНУ імені Вернадського*, 35(74), № 6, 70–75. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2024.6/12>

Щербак, Т. І. (2015). Психологічні особливості професійного аспекту образу «Я» майбутніх психологів. *Вісник ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Психологія*, 51, 306–315.

Якушева, Є. М. (2021). *Особливості структури професійної самосвідомості особистості при різних стилях подолаючої поведінки* (Дис. канд. психол. наук). Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», Харків.

REFERENCES

Afanaseva, N. Ye., & Perelihina, L. A. (2015). *Teoretyko-metodolohichni zasady sotsialno-psykholohichnoho treninhu* (Navch. posib.) [Theoretical and methodological foundations of social-psychological training (Textbook)]. KhNADU.

Dolynska, L. V., & Temruk, O. V. (2023). *Osobystisne profesiine zrostannia: psykholohichni treninhy* (Navch. posibnyk) [Personal and Professional Growth: Psychological Training Programs]. Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova.

Volkova, N. P., & Oliynyk, I. V. (2025). *Sotsialno-psykholohichni treninh yak metod interaktyvnoho navchannia u protsesi pidhotovky maibutnikh psykholohiv do sotsialno-psykholohichnoi pidtrymky hromadian v umovakh viiny* [Social-psychological training as a method of interactive learning in preparing

future psychologists for social-psychological support of citizens during wartime]. *Pedagogichna Akademiia: Naukovi Zapysky*, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15101894>

Mushkevych, M. I. (2011). Poniattia suprodu u suchasni psykhologichnii nautsi (The concept of psychological support in contemporary psychological science). *Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykhologii: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykhologii imeni H. S. Kostiuka APN Ukrainy*, 13(1), 287–294. In S. D. Maksymenko (Ed.).

Patrul, M. V. (2022). Obraz “Ya-profesiinyi” yak skladova profesiinoi identychnosti maibutnioho fakhivtsia (The “Professional Self” as a component of the professional identity of a future specialist). *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya “Pedahohika. Psykhologhiia”*, 1(20), 107–114. Kyiv: Natsionalnyi aviatsiinyi universytet.

Patrul, M. V. (2024). Problema osobystisno-profesiinykh yakosti maibutnikh fakhivtsiv aviatsiinykh spetsialnostei u psykhologichnii nautsi (The problem of personal-professional qualities of future specialists of aviation specialties in psychological science). In *POLIT. Suchasni problemy nauky. Humanitarni nauky: Tezy dopovidei XXIV Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Vol. 1, pp. 360–364). Kyiv.

Renke, S. O. (2009). Protses stanovlennia profesiinoho obrazu “Ya” yak predmet psykhologii (The process of formation of the professional “Self” as a subject of psychology). In *Problemy suchasnoi psykhologii: Zbirnyk naukovykh prats Kam’ianets-Podil’skoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka, Instytut psykhologii imeni H. S. Kostiuka APN Ukrainy* (Issue 4, pp. 318–331). Aksioma.

Rysynets, T. P., Loiko, L. S., & Shatailo, N. V. (2025). Sotsialno-psykhologichnyi treninh yak zasib formuvannia navychok konstruktyvnoho vyryshennia mizh-osobystisnykh konfliktiv u pidlitkovomu vitsi (Socio-psychological training as a means of forming skills for constructive resolution of interpersonal conflicts in adolescence). *Humanitarnyi forum*, 3(2), 36–44. [https://doi.org/10.60022/3\(2\)-5-GF](https://doi.org/10.60022/3(2)-5-GF)

Synshyna, V. M. (2020). Uprovadzhennia metodu aktyvnoho sotsialno-psykhologichnoho piznannia v systemu pidhotovky maibutnikh praktychnykh psykhologiv (Implementation of the method of active socio-psychological cognition in the system of training future practical psychologists). *Innovatsiina pedahohika*, 21(3), 109–113.

Shevchenko, N. F., Kuchynova, N. M., & Zhytnyk, N. V. (2024). Osobystisno-profesiini yakosti fakhivtsia: kontseptualizatsiia ta obhruntuvannia (Personal-professional qualities of a specialist: conceptualization and justification). *Vcheni zapysky TNU imeni Vernadskoho*, 35(74), No. 6, 70–75. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2024.6/12>

Shcherbak, T. I. (2015). Psykhologichni osoblyvosti profesiinoho aspektu obrazu “Ya” maibutnikh psykhologiv (Psychological features of the professional aspect of the “Self” image of future psychologists). *Visnyk KhNPU im. H. S. Skovorody. Psykhologhiia*, 51, 306–315.

Yakusheva, Ye. M. (2021). Osoblyvosti struktury profesiinoi samosvidomosti osobystosti pry riznykh stiliakh podolaiuchoi povedinky (Features of the structure of professional self-consciousness of the personality under different coping styles) (Cand. Psychol. Sci. diss.). *National Aerospace University named after M. Ye. Zhukovskiy “Kharkiv Aviation Institute”*, Kharkiv.

M. Patrul, L. Dolynska

PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF THE “PROFESSIONAL SELF” IMAGE IN STUDENTS OF AVIATION SPECIALTIES

Abstract

The article presents a theoretical justification of the directions and means of psychological support for the development of the “professional self” image in students of aviation specialties. It summarizes scientific approaches to studying the “professional self” image and outlines the specifics of professional activity in the aviation field, which necessitate the comprehensive development of the cognitive, emotional-evaluative, and behavioral components of the “aviation specialist” image. The importance of using socio-psychological training as a key tool in the structure of psychological support for future specialists is substantiated.

The aim of the study is to theoretically model the process of forming the “professional self” image in students of aviation specialties. **The research procedure** included the analysis and systematization of scientific sources, modeling the content of psychological support, and structuring a training program aimed at developing professional self-awareness, emotional-regulatory, and behavioral-activity aspects of professional development.

The conclusions emphasize the importance of psychological support in the formation of a holistic, harmonious “professional self” image in students of aviation specialties, as well as the prospects for further empirical research on the effectiveness of the proposed model and the developed training program.

Keywords: future specialists, self-image, personality, professional development, professional formation, self-realization, socio-psychological training.